

KOROŠKI SLOVENEK

Naroča se pod naslovom: „Koroški Slovenec“,
Klagenfurt, Viktringer-Ring 26.

Rokopisi se naj pošiljajo na naslov:
pol. in gospod. društvo, Klagenfurt, Viktringer-Ring 26.

List za politiko,
gospodarstvo in prosveto

Izhaja vsako sredo. — Posamezna številka 15 grošev.
Stane četrtletno: 1 S 50 g; celoletno: 6 S — g
Za Jugoslavijo
četrtletno: Din. 25.—; celoletno: Din. 100.—.

Slovenci in Slovenke!

Deževalo bo papirja med vas. Obilno lepih in sladkih obljub boste spet brali in slišali. Najbolj zagrizeni naši nasprotniki bodo spet znali slovenski, kakor trgovci kadar čutijo, da jim Slovenec prinese denarja.

Bridka izkušnja zadnjih 10 let je nas naučila, da ne smemo verjeti sladkim obljubam, s katerimi nam hočejo izvabiti naše najboljše orožje iz rok: **naše glasovnice.**

Naučili smo se gledati na dejanja. Sveto pismo pravi: „Varujte se lažnivih prerokov, ki pridejo k vam v ovčjih oblačilih, znotraj pa so grabežljivi volkovi. Po njih delih jih boste spoznali.“

Ne na besede, ampak na dela moramo gledati.

Iz del bomo spoznali svoje nasprotnike in prijatelje. Tri velike skrbi imamo: **Naše domove ohraniti verne, narodne in gospodarsko močne.**

Vera nam je najdražji zaklad in najboljša obramba za naš obstoj, najhujše pa jo potrebuje mladina. V deželnem zboru se je letos sklepalo o tem, ali naj se vpelje za nadaljevalne šole za fante veronauk ali ne. Silna potreba bi bila. A kaj se je zgodilo?

Vsi socijalni demokratje, vsi landbündlarji in vsi vsenemci so glasovali proti, le naša dva poslanca in krščanski socialci so glasovali za veronauk.

Hrvati na Gradiščanskem (Burgenland) imajo katoliške šole še iz časa, ko so bili pod Ogrsko. Ali veste, kdo jim je hotel vzeti te katoliške šole? Socijalni demokratje in nemški liberalni poslanci v državnem zboru, ki so jim hoteli vsiliti take posvetne šole kakor jih imamo mi. Katoliške otroke izročate učiteljstvu po naših krajih. Na prstih lahko seštejete učitelje, ki dajejo otrokom lep vzgled glede vere. Ali si upate, dati svoj glas za eno brezverskih strank? Nikoli, če imate količkaj vesti in količkaj uvidite potrebo vere.

Naša „Koroška slovenska stranka“ je še vselej povzdignila svoj glas za ohranitev vere med našim ljudstvom

in dela za to z vsemi silami, zato volite za deželni zbor le to stranko!

Oče in mati sta nas učila govoriti slovenski. Pri vseh narodih je prepričanje, da mora šola ta pouk staršev nadaljevati in šele potem, ko otroci dobro znajo brati in pisati v materinem jeziku, se sme začeti učiti druge jezike. Kaj pa delajo pri nas? Že prvo šolsko leto začnejo otroke mučiti s tujim jezikom, namesto da bi jih prej naučili dobro materni jezik in potem šele začeli z nemščino. Še nikoli nismo bili proti znanju nemškega jezika, a začne naj se ne z njim že v prvem letu, ko otrok še ni zmožen za tak pouk. Ves nemški narod, posebno pa nemške manjšine, nam pritrjujejo,

le Koroški Nemci nam niso hoteli preurediti naših šol.

Nemške manjšine so pritiskale pri deželni vladi v Celovcu, vdala se je ta v toliko, da je vložila postavo o kulturni avtonomiji, a do danes si niso upali javnosti niti poročati, kaj je z avtonomijo. Naša poslanca sta pritiskala julija, sta pritiskala še oktobra, a

deželni zbor se je zbal javnosti, molčal je, ker se boji sodbe javnosti, ker se boji zamere pri nemških manjšinah, ki stojijo na naši strani, ker vidijo, kako pravičen je naš boj za boljšo šolo.

Zato homo pa sodili mi na dan volitev. Dali bomo glasove naši „Koroški slovenski stranki“, da spet dobimo poslance, ki se bodo borili naprej za boljšo izobrazbo naših otrok, ker dobro vemo, da z boljšo izobrazbo dobimo boljši kruh, da zboljšamo svoje gospodarstvo in za svoje ljudi dobimo boljših služb. Po zasebnih pisarnah, po trgovinah, pri obrtih sprejemajo najrajši ljudi, ki znajo slovenski in nemški. Lahko bi se dobro naučili oba jezika. Kdo je kriv, da se ne naučimo? Koroški deželni zbor, ki je pred 10 leti nam obljubil jezikovno izobrazbo, v desetih letih pa nič naredil. — Pač nekaj je naredil. Sklenil je, da morajo naši otroci hoditi osem let v šolo, četudi bi kateri že bil 15 let star. Dosedaj so otroci hodili do izpolnjenega 14. leta, sedaj bo najmanj polovica otrok hodila v šolo še v petnajstem letu. Tako rabimo otroke za delo, ko poslov toliko primanjkuje, a naši močni fantje in rdečelična

dekleta bodo posedali po klopih in dolg čas prodajali, ker se naučiti itak ne bodo mogli ničesar novega, ko sedijo že sedaj po tri, štiri in celo pet let v enem in istem razredu. **Kdo je kriv temu? Glasovali so v deželnem zboru za to postavo vsi socijalni demokratje, vsi vsenemci in poslanec Feinig od Sv. Neže pri Velikovcu.** Vse se je čudilo, da je ta poslanec, ki pravi, kako za kmete skrbi, glasoval za osemletno šolo. Zagovarjal se je v šolskem odseku deželnega zbora s tem, da se v slovenskih krajih otroci še le z osmim letom naučijo — nemško. **Kmetje in kmetice, dobro si zapomnite to!** Sedem let se otrokom ubija nemščina v glavo, še je ne znajo, morajo še osmo leto hoditi. **Ali nima naša stranka prav, da so naše sedanje šole za nič in nas stanejo toliko denarja. Ali more le eden od Slovencev dati svoj glas za Landbund ali socijalne demokratje?** Po njih delih jih sodite, a ne po sladkih besedah na volilnih shodih!

Silno težko se borimo za svoj **gospodarski obstoj.** V vseh naših hišah je revščina. Po 14, 16, ja 18 ur na dan se trudimo ko črna živina, skušamo na vse mogoče načine, da se vzdržimo na hišah, ki smo jih dobili od svojih staršev, da bi jih mogli zapustiti svojim otrokom, varčujemo, si pritrjujemo od ust, štedimo pri obleki, a vse zastonj, vsako leto bolj lezemo v dolgove. Obrtniki, rokodelci, delavci nimajo dela, ker kmetje nimajo denarja, marsikdo mora zapustiti svoj domači kraj in se pridruži veliki armadi brezposelnih. Živeti pa hočejo vsi, zato vedno večji davki in te naj spet kmet iztrga iz zemlje. Kako jih bo iztrgal, ko pa za žito nič ne dobi, za živino malo in za les tudi malo in že lesa skoro nima nič?

Gospodarske povzdigo so nam obljubljali, dali so nam **gospodarsko beraštvo.** In zraven imamo po naših občinah že po 200, 300, celo 500% občinskih doklad. Pri takih razmerah pa

gre še deželni zbor sem in jemlje občinam še od tega, kar država nameni občinam, 15%, a še ni dovolj, še posebej mora vsaka občina od vsake osebe dati 1.50 S deželi.

Le naša poslanca sta bila proti temu, zato pač vidite, kdo zastopa vaše koristi.

Letos so Nemci sami pripoznali, da smo najrevnejši del cele Avstrije in da se z nami po mačehovsko ravna. Da nam storjeno krivico vsaj malo popravi, je država dala za naše kraje 3.000.000 šilingov. Razen poprave dveh cest, kar bo stalo en milijon, vse drugo se porabi proti nam, le ubogih 200.000 šilingov dobi 26 naših posojilnic

posojenih,

torej na eno okoli 7600 šilingov posojila, nemška pliberška hranilnica pa dobi sama 100.000 S in velikovski „Kreditverein“ celo 150.000 S posojila, precej dobijo žganjarne itd. Taka je skrb za najrevnejši del cele Avstrije. Kako boste na to odgovorili?

Zd' se nam, da nas hočejo imeti revne, da drug za drugim obupa na očetovi hiši, jo proda, se preseli v mesto in pomnoži armado brezposelnih. Na njegov dom pa pridejo protestanti.

Še nikoli ni bilo med Slovenci protestantov, zdaj jih imamo.

Povsod okoli jih išče Heimatbund, to je prejšnji Heimatdienst, celo iz vzhodne Prusije prihajajo. Samo domače katoliške, slovenske sosede smo imeli po naših vaseh, samo katoličane smo imeli v naših farah, sedaj imamo protestante. Navadno pokupijo večja posestva; prej so vsa posestva skrbela za cerkvene poprave, sedaj odpadejo največja in vse poprave pridejo na naše male posestnike. Tako varuje Heimatbund našo domovino, tako varuje vero naših domov, tako izgleda „Kärnten den Kärntnern“! Sedaj vidimo, kdo je nam odkritosrčen in kdo je nam pravi prijatelj in kdo je vedno nas opominjal na to nevarnost iz Celovca, edino naša „Koroška slovenska stranka“. Če je količkaj ponosa v nas, če količkaj ljubimo svoje kraje, če je nam količkaj sveto, kar smo dobili od svojih staršev, tedaj se moramo združiti na dan volitev vsi Slovenci in dati tako mogočen odgovor, da ga bodo v Celovcu trajno pomnili.

Da bi tem lažje branili naše kmete in posle na deželi, smo zahtevali vsako leto kmečko zbornico, kakor imajo delavci svojo delavsko in trgovci svojo trgovsko zbornico. Zakaj je še nimamo? Edino zato, ker se Landbund boji za svoja lepa mesta in svoje

lepe zasluške pri deželnem kulturnem svetu. Deset let je imel priložnost skrbeti za gospodarsko povzdigo naših krajev. Po desetih letih more pokazati samo na shode in tečaje, s katerimi je podpisal nemštvo in delal konkurenco našim gospodinjstvom tečajem. S takim delom se ne povzdiguje gospodarstvo, ampak odbija tisti del, ki je gospodarske pomoči najbolj potreben. Zato vidite, kako je potrebno, da zahtevamo kmečko zbornico, da bodo naši kmetje zastopali naše potrebe.

Iz vsega tega vidite, da se moramo sedanjih volitev veseliti, ker nam dajo priložnost, da damo duška svoji nezadovoljnosti. Prepričani smo, da bo vsak zaveden Slovenec in Slovenka porabil ves svoj vpliv, da odpira oči vsem tistim, ki so desedaj volili ali Landbund ali socijalne demokrate, da zvedo, kako ti z nami po mačehovsko ravnajo.

Sedaj je dana priložnost, obsoditi vse, kar nam škoduje v verskem, narodnem in gospodarskem oziru.

Prepričani smo, da se bo vsak poslužil te priložnosti in se na novo združil okoli svoje edine zagovornice, ki je le

Koroška slovenska stranka.

Veliko število glasov ji bo dalo novo korajžo in močno zaslonbo v vas, da se naprej bori za naše najdražje svetinje: za dedščino naših očetov.

Zato bo dobila naš glas za deželni zbor le

Koroška slovenska stranka.

Imamo pa tudi volitve za državni zbor.

Tu bi nam pa bilo treba za enega samega poslanca toliko glasov, da ne moremo pričakovati, da bi v kratkem času zbrali dovolj glasov. Ker se pa gre vendar za silno važne reči, zato je naša dolžnost, da porabimo vsaj nekako svoje glasove.

Avstrija je na nevarnem razpotju: Pri teh volitvah se bo bil boj, ali bomo imeli na Dunaju krščanstvu prijazno ali pa sovražno vlado, ali se bo zabranila ločitev zakona ali ne, ali bo detomor dovoljen ali ne, ali še bo križ v naših šolah ali ne, ali še bo zasebna last ali pa komunizem itd. Ker je tako velika nevarnost, zato razumemo, zakaj so se združili vsi avstrijski škofje in nam izdali celo pastirski list. Vzbuditi hočejo vest katoličanov. Do 90% je Avstrija katoliška, a je imela nad polovico brezverskih poslancev. Ta madež se mora oprati, zato mora vsak, ki ima kaj srca za vero, tudi za državni zbor storiti svojo dolžnost. Ker pa svojega

poslanca ne moremo izvoliti, a je nevarnost tako velika, bomo oddali svoje glasove za državni zbor tisti stranki, ki vero enako zagovarja, kakor naša stranka in ki — kakor vidimo iz njenega volilnega oklica (v zadnjem listu!) — vsaj z naprej nam obeta biti pravičnejša, to je stranka:

Christlichsozial.

Za deželni zbor torej volimo „Koroško slovensko stranko“, za državni zbor pa volimo „Christlichsozial“. Tako bomo izpolnili svojo narodno in versko dolžnost.

Vsem našim volilcem!

Zaupniki Koroške slovenske stranke so postavili za volitve v deželni zbor sledeče kandidate:

1. **Starč Ivan**, župnik v Hodišah.
2. **Dr. Franc Petek**, zdravnik v Velikovecu.
3. **Ogris Janko**, posestnik v Bilčovsu.
4. **Gastl Anton**, posestnik v Štebnu pri Maloščajh.
5. **Medved Janez**, posestnik v Spodnjih Krčanjah.

Vodstvo Koroške slovenske stranke.

Kaj so storili za nas?

Socijalni demokratje?

V spomin mi prihajajo lepi govori Grögerja, Falleja in Laggerja, v katerih so povdarjali potrebo boljše skrbi za nas. Na te svoje govore so se potem sklicevali pri volilni agitaciji in slikali sebe za najboljše prijatelje Slovencev. Veliko, zelo veliko Slovencev jim je verjelo, mnogo glasov so dobili po naših krajih. Kaj so storili za svoje številne slovenske volilce? Ničesar, nasprotno! bili so proti nam kakor Landbund. Pokazali so, da so ravno takšni nemško-nacionalci kakor Landbund. Kjer bi imeli Slovenci kaj dobiti, so bili proti. V razpravi za kulturno avtonomijo, kateri predlog so vsi soc. demokrati podpisali, so bili ti hujši Nemci kakor vsenemci. Njihov duševni vodja, dr. Zeinitzer, bi kot poročevalec o kult. avtonomiji lahko zastopal stališče svojega strankinega programa, ki pravi, da so soc. demokrati internacionalni, za vse narode enako, a zastopal je ozkosrčno nemško-nacionalno stališče in pomagal pokopavati avtonomijo.

V verskih rečeh so bili vedno proti veri. Na shodih pač govorijo, da je vera zasebna reč. Če bi jim bila vera res zasebna reč, bi jo morali pustiti pri pokoju, a jo vedno napadajo — razun na volilnih shodih.

Veliko so obljubljali storiti za male posestnike; lahko bi storili, ker so bili v državnem zboru skoro najmočnejša, v deželnem zboru pa sploh najmočnejša stranka, a niso nič storili, nasprotno, ti so krivi, da naši pridelki nimajo cene, ker skrbijo samo za mesta, ti so krivi, da pride toliko žita, živine, mleka in

masla v našo državo, kar potem tlači cene domačih pridelkov.

Delavce hujskajo proti gospodarjem, zato je tako malo poslov. Marsikateri bi ostal na deželi, bi imel tam kruh in obleko, bi nekaj prihranil, bi bil zadovoljen, a omamile so ga lepe soc. demokratske obljube, šel je v mesto, tu pomnožuje armado brezposelnih, se potika po mestnih kletih in preklinja svojo usodo, da nima dela. Zgubljen je za narod in vero.

Socijalni demokratje nimajo srca za naše delavno in kmetiško ljudstvo.

Landbund?

Landbund je bil v deželnem zboru za socijalnimi demokrati najmočnejša stranka. On ima v svojih rokah deželni kulturni svet. Kaj je storil za nas?

Landbund je onemogočil kulturno avtonomijo za nas. Komaj je bila postava vložena, je priredil veliko protestno zborovanje v Velikovecu in s tem začel boj proti avtonomiji, pridružili so se mu vsenemci in ti so boj letos na svojem občnem zboru za enkrat končali s pogrebom avtonomije.

Naša mladina potrebuje veronauka. Landbund je onemogočil veronauk za nadaljevalne šole. Če bi on glasoval za veronauk, bi naši fantje od 14. do 18. leta imela verski pouk. Rajši je z brezverskimi vsenemci glasoval proti.

Landbund ima v rokah ves gospodarski pouk. Ta pouk je dozdej vedno zlorabljal v politično propagando za svojo stranko. Zato so naši kraji gospodarsko tako zaostali. Vzgojil je nekaj Herrenbaurov, ki znajo po gostilnah sedeti in „Heil“ vpiti, gospodariti pa ne. Tako izgleda delo Landbunda za nas.

Žene! če hočete, da bodo možje dobri gospodarji, skrbni očetje in pridni delavci, če hočete dobro vzgojene sinove, skrbite, da vaše družine ne volijo z Landbundom!

Heimatblock?

To je najnovejša stranka, ki je nastala šele pred volitvami. Hoče varovati domačijo, vero in šege domov proti razdiranju socijalnih demokratov. Heimatblock je politično ime za Heimwehr. Njen prejšnji načelnik dr. Steidle je hudo obsodil raznarodovanje, g. Schumyja je imenoval „windischer Emporkömmling“, kar je v Celovcu naredilo silno hudo kri. Deželna vlada je čutila potrebo, da pere svoje raznarodovanje in gg. Feinig in Ferlič sta nankrat našla, da sta slovenska poslanca. V svojem zagovoru je dr. Steidle povdarjal, da je neznačajno, če si kdo svoje narodnosti ne upa

tudi javno zagovarjati. Če bi po tem sodili, bi Heimatblock bil nam prijazna stranka. Toda če si ogledamo ljudi, ki so v tej stranki, pa nam čelo postane resno, ker so to sami ljudje Heimatschutza, ljudje, ki sedaj vodijo med nami raznarodovanje, ki v Heimatbundu prodajajo naše kmetije protestantovskim Prusom, ki so še 10. oktobra vpili „Horuk čez Karavanke“. Dokler ima Heimatblock take ljudi v svojih vrstah, nam ne more biti pravičen. Pa tudi v svojem volilnem oklicu nam ne obeta nič dobrega: pravi namreč, da je „gegen Volks- und Rassenfremde“. Ker mi nismo Nemci, ampak Nemcem tuje ljudstvo, je torej ta stranka očitno proti nam vsem Slovincem, tudi proti tistim Slovincem, ki so v Heimatschutzu ali Heimatwehru. Le to dobro ima, da nam vsaj očitno pove, da je proti nam. Zato pač nobenega glasu tej stranki, če hočemo samemu sebi dobro!

Komunisti?

Letos so se vrgli na naše ljudstvo še komunisti. Posebno v spodnjem Rožu silno agitirajo. Izrabljajo našo revščino, posebno pa dejstvo, da so nemške stranke za nas imele samo obljube, storile pa niso ničesar. Obljublajo nam v številnih letakih narodne pravice, celo posebno sovjetsko Slovenijo. Strašna obsodba bi bila za naše oblasti, če bodo komunisti med nami dobili glasov, le obup nad pravičnostjo more koga gnati med komuniste.

Nočemo še obupati nad pravičnostjo, zato se bomo rajši ramo ob ramo borili z združenimi močmi v svoji **Koroški slovenski stranki** za svoje pravice. Komunisti bi jih nam nikoli ne dali, pač pa bi nam prinesli razmere sovjetske Rusije, vzeli bi našim kmetom posestva in zemljo, razbili bi družine, ženam in dekletom prinesli nečast, cerkve nam odvzeli, duhovnike pomorili, delavce pahnili v bedo, iz otrok naredili potepuhe in roparje. Takšnega raja nočemo. Varujmo se pred komunisti!

Nacionalni socijalisti?

Tudi ti že silijo med nas, pač mislijo, če že vse druge nemške stranke lovijo glasove med Slovenci, zakaj bi jih mi ne? Kaj pa so ti? Kar so v Italiji fašisti, to so med Nemci nacionalni socijalisti. Lepa reč, če bi taki ljudje dobili v naši državi moč, če bi z nami začeli ravnati, kakor ravnajo fašisti z goriškimi Slovenci. Zato mislimo, da nam ni treba zgubljati več besedi o njih, ker takim prerokom, upamo, ne bo nasedel nihče med nami, če je količjak zmogel, pametno soditi in se zavedati, da so volitve važna reč.

O naravnih pravicah naroda.

Po dr. Mahničju.

„Kakor imamo neopustno pravico, da ohranimo, gojimo in izpopolnjujemo vse, kar smo od Boga prejeli, tako nam nihče ne sme krati pravice, da gojimo svoj jezik in z njim narodnost z vsemi nje svojini. Kdor bi hotel to pravico narodu odrekat ali prikrajševati, bil bi krivičen. Grešil bi proti volji Stvarnikovi. Kratenje narodnih pravic je pravi greh proti pravici. Da bi se pač narodni zatiralci zavedali tega greha!

V volji Stvarnikovi utemeljene narodne pravice dajejo vsakemu narodu svobodo, da goji svoj jezik in svoje narodne posebnosti, ter da se na podlagi teh duševno izomika in izpopolni.

Narodovo svobodo moramo ravno tako spoštovati kakor svobodo posameznega človeka. Nedotakljivo in sveto je vsakega človeka pravo (pravica), da odločuje o samem sebi. Bog je dal človeku kot neoddatno pravo, česar mu Bog sam ne krati: svobodo volje. Tako je tudi z narodi.

Ima pa vsak narod naravno pravico izobraževati se na podlagi narodnega jezika. Ima torej pravico terjati, da se mu osnujejo šole, kjer se deca izobrazuje na podlagi materinskega jezika. Gojiti, ohraniti in razviti narodnost je narodova sveta pravica. Da bi kak narod moral sprejeti tujščino (tuj jezik) — k temu siliti in tega določevati nima pravice ne državna, ne kaka druga oblast.

Vsi narodi morajo biti res enakopravni, t. j. vsakateremu se mora dovoliti popolno svoboda, da se izomika na podlagi materinščine ter davse stori, kar je potrebno, da ohrani svoj značaj in svoje narodne posebnosti, po katerih se kot narod razlikuje od drugih narodov. Zakaj božja volja je, da se je človeštvo razlikilo po narodnostih. Ista božja volja tudi hoče, da vsak narod biva kot tak, da ohrani torej svojo narodnost, da se razvija, razcvita, napreduje in se izpopolnjuje.

Svoj jezik in svojo narodnost moramo torej in tudi smemo — od Boga samega imamo to pravico — ohraniti in gojiti. Ne smemo pa svoje narodnosti tako ljubiti, da bi pri tem druge narode prezirali, sovražili ali zatirali. Taki pretirani narodnjaki so bili farizeji. Ni jim bilo mar za duše — da bi le vse narode obrezali in pojudili, pa naj bodo vsled tega še slabši — zato jim je šlo! V to jim noben trud ni bil preveč. Tako jim tudi Gospod očita: „Gorje vam, pismarji in farizeji, hinavci; morje in zemljo prehodite, da pridobite enega, kateri se pojudi. In ko se je pojubil, naredite iz njega peklenškega sina, dvakrat hujšega od sebe!“ (Mat. 23, 15.) Pač podobni so bili današnjim narodnim fanatikom, ki žrtvujejo toliko denarja, toliko truda, da bi izpreobrnil k svojemu jeziku enega samega človeka, češ, s tem se je pomnožilo število rojakov, povišala narodna slava, četudi ni s tem njih spreobrnjenec niti postal boljši človek, niti si zagotovil večnega zveličanja!

Tako dr. Mahnič.

Svojih naravnih narodnih pravic se torej hočemo poslužiti, svoje narodne pravice hočemo braniti, svojemu narodu in svoji narodnosti hočemo zvestobo ohraniti, a pri vsem tem tudi druge narodnosti ljubiti s pravo krščansko ljubeznijo.

Po glasovalni slavnosti v Celovcu.

Glasovalna slavnost je bila velikanska. Le nekaj manjka vsemu: nikjer se ni zglasil ali mogel zglasiti Slovenec. In ko so si merodajni krogi prizadevali dati stvari na zunaj neki znak sprave, morajo čutiti, da slavnost ni mogla imeti utiska sprave.

Ogromna množica udeležencev se je delila v dva dela: prizadeti krogi in drugič radovedneži, ki hite k vsakateri veselici. Prizadeti krogi, to so nemški učitelji v slovenskem ozemlju in nemško uradništvo. Zdaj, ko je zanje minula nevarnost, se zavedajo, kolika je bila. Ko bi se bil za slovensko ljudstvo vpostavil slovenski režim, bi se seve vsa ta gospoda morala umakniti. Bog ve kam? To bi bilo hudo, tu čutimo z njimi in razumemo zadovoljstvo,

ki jih navdaja. Rešila se jim je eksistenca. O radovednežih ne govorimo.

Kot odgovor na slavnost moramo sosedom stvar pojasniti tudi od naše strani. Slovenec je glasoval za Slovenca. Imel je k temu pravico in da je glasoval tako, ni noben zločin. Zvestoba do naroda je dolžnost vsacega. Kakor je dolžan biti zvest svoji rodbini, tako spada človek k temu ali drugemu narodu in je v vesti dolžan spoštovati svoj narod in delati zanj prej kakor za druge. To je načelo, ki ga pripoznavajo vsi olikanci. Samo človek na najnižji kulturni stopinji narodnosti ne pozna tega, ter gre slepo za tistim, ki ga pita.

„Koroški zvesti!“ Tako se zdaj ponašajo. Take obveznosti ne poznamo. Po vojni in po glasovanju so koroški zastopniki Slovencev slovesno izjavili, da bodo zvesti avstrijski državi. To je postavno in moralčno. „Koroški zvesti,“ to je puhlica. Državi zvesti, to je več in vsebuje drugo v sebi.

Ko zahtevamo, naj se koroškim Slovencev pripoznava, da so delali pravično, ko so glasovali za svoj narod, ne zamerimo Slovencev, ki so se pridružili Nemcem. Da so bili ti „Koroški zvesti“ — je smešno. Glasovanje na Koroškem ni bila priprosta stvar. Tu je učinkoval narodni moment, učinkoval verski moment in učinkoval gospodarski moment. Troje velepomembnih vprašanj si je moral vsakdo staviti. Potem pa je prišla ljudska množica, ki po razlogih sploh vpraševala ni, ki je glasovala za tistega, ki ji je dal več denarja, usnja, soli in drugega blaga. Koroško ljudstvo je le deloma narodno zavedno, in radi tega ni čuda, da je šlo za tistim, ki mu je več ponudil, in ki je imel več agitacije, za katerega je bila seve tudi še tradicija. Korošec je bil Avstrijec iz početka svoje zgodovine, zdaj kreniti na novo pot, kar tako čez noč, to ni mogoče in se od ljudske mase ne more zahtevati. Vsa ta vprašanja so za nas — lanski sneg. Vse to je bilo in je minilo. Svet je poizkusil napraviti nov red, ki bi države zgradil po narodnostnih mejah. Ta poizkus je zadel tudi koroške Slovence in je zadel Nemce na Tirolskem, v Jugoslaviji, na Češkem in drugod. Dobro je, da Nemec čuti sam, kako je trd kruh manjšine, kako je trdo in hudo, če se manjšinski narod prezira in zaničuje. Nastala so manjšinska vprašanja in ta se bodo nekako razvozljala splošno, povsod enako, in to bo koroškemu Slovincu v prid. Narodnega vprašanja ne bomo reševali v Celovcu, marveč drugod, in radi svojih manjšin se bo moral Nemec ukloniti in bo moral pojenjati. Vsaj je že pojenjal. Čimbolj bo Nemec postajal pravičen, tem lažje se homo razumeli, brez sile. Slovan je mehak, Slovenec pa kot skoroda nezatna manjšina biva v naših krajih že 1000 let brez svojega plemstva. Dandanašnji skoroda brez vse inteligence, brez slovenskih uradnikov in učiteljev. Ljudstvo se je držalo svoje cerkve in duhovščine, obdelovalo je svoja medla polja, živelo skromno, a nič slabše kakor nemški sosed in zlasti boljše kakor tisti nesrečniki, ki so prešli in se pogreznili v tujem narodu ter so tam povečini gospodarsko precej propadli. Koroška prvači z nezakonskimi otroci daleko najslabšim mestom. Ponemčene pokrajine štejejo do 70% nezakonskih otrok. Družinsko življenje je temelj kulture, koder se je družina tako razdrila, izgubila se je kultura in da bi v vsaki vasi zgradili visoko šolo. Razmere na Koroškem so hude, bilo bi treba ljubezni do ljudstva, da se ga dvigne in drži kar še stoji.

Izmed vseh govorov se moramo seve najbolj zanimati za tisto, kar je povedal deželni glavar dr. Lemisch. Dva stavka sta nam posebno pomembna: „Volja pretezne večine se ne bo uklanjala neutemeljenim zahtevam nezatne manjšine.“ Te izjave naj bi ne bili slišali. Nam se zdi, da v tako važnih stvareh, kot so narodne pravice, ne more biti volja kake večine merodajna. In na voljo večine se sklicevati je sicer morebiti demokratično, ali ta demokracija pelje k diktaturi slučajne večine. Volja večine se mora uklanjati pred naravno pravico. Če bo pri nas merodajna le volja večine, bo morebiti tista merodajna tudi za Nemce v južni Tirolski in v Jugoslaviji. Potem govori deželni glavar o neutemeljenih zahtevah. Kar skromni koroški Slovenec zahteva, se lahko pove v par besedah: on hoče, da se otrok v ljudski šoli vzgaja na podlagi materine besede in v drugo hoče, da se zanj gospodarski skrbi kakor za Nemce. Narodne avtonomije nismo mi izmislili, prišla je od drugod, in koroški de-

želni zbor je v stvari že nekaj obetal, kar se je razblinilo medtem v prazen nič. Potem deželni glavar še zahteva, da naj s svetovno oblastjo dela tudi Cerkev. „Eine klug geleitete Kirchenverwaltung muss mitwirken.“ Tale želja deželnega glavarja se bo težko izpolnjevala. Ves svet je pripoznal junaško obnašanje katoliške nemške duhovščine na južnem Tirolskem, ki svojega ljudstva ni zapustila. Če koroška slovenska duhovščina stoji na strani naroda, se ji tega menda ne more šteti v zločin. In menda noben škof naše dobe ne bo mogel prezreti, da je slovenski del dežele, in sicer čimbolj je udan svoji duhovščini, tem bolj udan veri in Cerkvi. In v nevarni politički borbi med krščanstvom in boljše vizmom ne bo mogel noben nadpastir prezreti, da se slovensko ljudstvo z raznarodovanjem vodi najprej v Landbund in potem trumoma v socialno demokracijo. Na podlagi tujega jezika se ljudstvo ne more izobraževati. Ljudstvo, ki je hodilo v nemške šole, ne bere, in kjer mladina ne bere, zahaja na veselice ter se pokvari do dna duše. Ljudstvo ostane nevedno. Koder človek danes ne bere nobene knjige, verjame vsakemu agitatorju. In koder se ljudstvo ne vzgaja, postane lahkomiselno. Vzgaja se narod z verskimi resnicami, vsaj katoličan je tega prepričanja, in verske resnice se bodo ukoreninile le tam, kjer jih ljudstvo razume. Od nemške pridige bo ljudstvo v par letih popolnoma izostalo, nemške molitve doma ne bo molilo, nemško se ne bo spovedovalo. Naša predmestja so nam menda očiten dokaz za to. Ali se bo dajala ljudstvu kultura na podlagi materinega jezika, ali pa bo sploh zamrla. Naravno zgodovinsko kulturo ljudstvu jemljemo in mu dajemo ne kruha, marveč kamenja. Vsa ta vprašanja zahtevajo preudarka, zahtevajo, da Nemci poslušajo tudi Slovence in da hočejo ljudem dobro. Ni pa nobena dobrota, da se sili ljudstvo v nemščino. Ta nesmiselna narodna borba traja na Koroškem že 80 let, skoro tri rodove, in menda še ni upanja, da bi se našim ljudem dalo, kar je njihova naravna pravica.

POLITIČNI PREGLED

Proračun za prihodnje leto. Zvezna vlada je predložila predsedniku razpuščenega parlamenta kot predsedniku stalnega parlamentarnega odbora proračunski načrt za leto 1931. Ta proračunski načrt zagotavlja proračunsko ravnovesje za prihodnje leto, ker znašajo skupni dohodki 2166 milijonov S, izdatki pa 2130 milijonov S. Od celokupne vsote državnih investicij pride na pošto in zvezne železnice 136 milijonov, od celokupne vsote izdatkov pride na osebne izdatke 1337 milijonov S, ostalo pa na materialne izdatke. V primeri s proračunom za leto 1930 so se dohodki in izdatki povečali. Celokupni dohodki od davkov so zrasli za 185 milijonov S. Od skupne vsote izdatkov pride na izdatke za podporo poljedelcem 145 milijonov S, 33 milijonov za zvišane izdatke za brezposelne delavce, naposled pa so se povečali tudi upravni izdatki.

Avstrija. Major Pabst, ki živi v Benetkah v izgnanstvu, je izjavil novinarjem, da se bo v kratkem vrnil v Avstrijo. Kar se tiče krize pri nas, je pripomnil, da je položaj tako zelo zamotan, da na parlamentarno rešitev sploh ni misliti. Zunanji minister dr. Seipel je po njegovem mnenju pravi državnik, ki vživa velik vpliv v državi. On je pač v prvi vrsti državnik in šele v drugi vrsti strankar. — „Frankfurter Zeitung“ objavlja poročilo o nameravanem heimwehrovskem puču. V strahu pred volilnim porazom, ki bi pomenil konec Heimwehra, hočejo baje v vodilnih heimwehrovskih krogih izrabiti moč, ki jo imajo trenutno v rokah, posebno še zaradi tega, ker sloni na orožništvu in policiji, ki jim poveljuje notranji minister Starhemberg. Zvezni kancler in vojni minister Vaugoin bi bil s tem postavljen pred izvršeno dejstvo. Tako bi si Heimwehr ne zagotovila samo pomoči orožništva, temveč tudi armade. Veliki množici heimwehrovcev s Štajerske so bile baje že razdeljene puške in strojnice, do čim se vodstvo nižjeavstrijskega Heimwehra trudi, da bi dobilo orožje s Tirolske. Za 2. november je menda že organiziran sestanek 30.000 heimwehrovcev na Dunaju. — Zvezni kancler pravi k temu, da je treba že enkrat nehati z besedičenjem o puču. V Avstriji je revolucija sploh nemogoča, ker ima vso oblast v rokah vlada sama.

Iz Italije. Italijanski listi objavljajo vest, da je prefekt v Bocnu dovolil nemškemu prebivalstvu na južnem Tirolskem, da si lahko otvori privatne nemške šole. Dosedaj Nemci niso imeli nikakih šol. Sedaj pa bodo Nemci v južni Tirolski na svoje stroške spet mogli vzdrževati lastne nemške zasebne šole. — V Meranu so bile velike nemške svečanosti, ki se jih je udeležilo kakih 10.000 Nemcev s svojimi zastavami s tirolskim orlom in v narodnih nošah. — Nasprotno pa skušajo Italijani, da bi Jugoslovane v Julijski Krajini popolnoma uničili. Znan je atentat na italijanskega učitelja in napad na tiskarno „Novoga lista“. Fašisti zahtevajo, da oblasti zabranijo nadaljnje izhajanje tega slovenskega tednika. Poleg tega je fašistovski tajnik v Gorici prijavil državnemu pravdniku urednika in soodrodnike tega lista, da niso novinarji po poklicu ter da niso vpisani v organizaciji fašistovskega novinarskega združenja. „Novi list“ je obsodil atentat na vrhpoljskega učitelja in pravi, da krivci niso izvršili samo zločina proti človeku, nego so se tudi težko zagrešili proti narodni manjšini. Italijanski listi so uprizorili tudi močno gonjo proti slovenskim duhovnikom. Fašistovski poslanec je vložil celo interpelacijo, v kateri zahteva, da se morajo energično odstraniti neodpustne zlorabe slovenskega duhovništva in odstraniti slovanski propagatorji ter nadomestiti s pobožnimi italijanskimi duhovniki. Nemški tisk utemeljuje lepše postopanje z nemško manjšino v Italiji kakor z jugoslovansko s tem, da polagajo Italijani veliko na zблиžanje z Nemčijo. — Italijanski tisk nadaljuje gonjo proti Jugoslovanom v Italiji. „Popolo di Trieste“ priporoča naselitev italijanskih kmetov v Julijski Krajini ter iztrebitev domačega življa, ki se sovražno vede napram fašizmu. List ve povedati, da so na tem ozemlju že nekdaž prebivali Italijani, ki pa so polagoma prepuščali zemljo Slovanom in se umaknili v mesta. Italijanski tisk si bo upal polagoma še trditi, da je bil Dunaj recimo pred 1000 leti italijanski.

Politične vesti. Boji z vstasi v Braziliji trajajo dalje. Na meji države Sao Paulo se je vršila večdnevna bitka. Število mrtvih in ranjenih gre na stotine. Federalne čete so se morale umakniti in vstasi so vkorakali v Sao Paulo. Bojna sreča se menjava med vstasi in vladnimi četami. — Nemški državni kancler dr. Brüning je dobil za svoje predloge večino 318 k 226 glasovom. Nato je bilo zasedanje odgodelo do 3. decembra. — Pretekli teden se je vršila v Bukarešti nova poljedelska konferenca, ki so se je udeležili delegati Romunije, Poljske, Estonke, Madžarske, Letve, Bolgarske, Češkoslovaške in Jugoslavije. Konferenca je sprejela pravila stalnega odbora za kmetijska proučevanja, kateremu bo naloga, da vzdržuje zveze med državami, ki so sodelovale na konferenci, da se briga za izvršitev sklepov, sprejetih na konferencah, da spravi v sklad te sklepe z odredbami tehnične komisije, da predlaga vladam svoje predloge, da vpliva na enako zadržanje držav, ki so se udeležile konference, da sestavlja dnevni red teh konferenc in se briga za predstavnikove zainteresiranih vlad. V vseh teh državah se ustanovijo posebni zavodi za izvoz, kakršne imata že Poljska in Jugoslavija. — Heimwehr je preložila na 2. novembra nameravani pohod na Dunaj na poznejši čas, ker je izvedela, da bo dunajska policija z vsemi sredstvi nastopila proti kršitvi zakonov. — Dr. Schober je pravil na nekem volilnem zborovanju, da so ga v Londonu in Parizu vprašali, zakaj gradi Avstrija strategične ceste in železnice, posebno cesto čez Pack. Dr. Schober je odgovoril: „Vrnite nam Maribor, pa bosta Koroška in Štajerska imeli zvezo in cesta čez Pack ne bo potrebna!“ „Jutro“ komentira to izjavo in pravi: „Vrnite nam Celovec in Koroško, pa bo „Packstrasse“ res odveč!“ „Freie Stimmen“ imenujejo to izrazito predrznost. — Nekateri neodgovorni ljudje se še vedno igrajo z vojno pri nas in drugod. Novoimenovani pruski notranji minister Severing je v tej zadevi izjavil: „Če se nasilja zadnjih dni ne bodo kmalu končala, potem bomo tem nasilnikom pokazali, da nimajo samo oni moči. Do znosnega razmerja z vsemi državami sveta moremo dospeti samo tedaj, če bomo prijatelji miru. Hočemo biti dobri Nemci, hočemo gojiti narodno enotnost nemškega naroda, toda preko tega hočemo biti dobri svetovljani. Nova vojna bi pomenila konec vse kulture.“ Pri tem je mislil predvsem na narodno socialistično stranko.

DOMAČE NOVICE

Važno!

3. oktobra so bile razpisane volitve.
31. oktobra se zaključijo volilni imeniki.
4. novembra je zadnji dan za prijavo prič.
9. november dan volitev.

Sporazum za volilni boj 1930. Politične stranke so imele na povabilo deželnega glavarja dne 21. oktobra 1930 razgovor in so se domenile v svrhu neoviranega volilnega boja sledeče: 1. Opustijo se nasilna motenja zborovanj. Organiziran obisk nasprotnih zborovanj se načeloma opusti. 2. Odvracanje od zborovalnih prostorov ali medsebojno odzemanje zborovalnih prostorov ali predhodno zasedanje teh po pristaših nasprotnih strank in na ta način onemogočenje zborovanj naj izostane. Če je druga stranka naročila prostor prej, ima ta prednost. 3. Trganje, prelepljenje in onečedenje nasprotnih plakatov in nasilno zabranjevanje razširjanja letakov, glasovnic in drugega agitacijskega materiala naj se opusti. Volilni boj v besedi in pisavi naj bo stvaren. Vsak osebni napad na zasebno družinsko življenje volilnih kandidatov se izloči. Ta sporazum so podpisale naslednje stranke: socialdemokrati, avstrijska ljudska stranka, narodni gospodarski blok in Landbund, krščanski socialci, Koroška slovenska stranka, domovinski blok. Komunisti se sporazumu niso pridružili, zastopnik narodnih socialistov pa je manjkal. S to stranko se bodo pogajanja vršila posebej.

Zapomni! Volitve so tajne, zato nihče neizve, kako si volil, če tega sam ne poveš. S tajnostjo volitev ti je dana možnost, da voliš po svoji vesti. Vest ti pravi: „Spoštuj očeta in mater, spoštuj njihovo vero, njihov jezik, njihov dom!“ Poslušaj ta glas in volil boš svojo domačo krščansko Koroško slovensko stranko.

Za našo čast! Ob vsakih volitvah vidimo, kako se vsujejo agitatorji najrazličnejših strank v naše kraje. Vse stranke vedo, kako smo zavoljo naših slabih šol zaostali v izobrazbi, in zato se zanašajo, da naši ljudje vse verjamejo. Veliko Slovencev res nasede na sladke limanice in odda svoje glasove za stranke, ki še niso našle dobre besede, še manj pa dobrega dejanja po volitvah za nas. Šole so krive naši pomanjkljivi izobrazbi, proti tem šolam se bori že 60 let edino naša „Koroška slovenska stranka“. Zato podpirajte jo v tem boju! Če jo podpirate, se borite le za sebe, za svojo čast. Na dan volitev pokažite, koliko je vam vaša čast vredna! Svoji k svojim!

Mir hočemo! Sekretariat združenja „Joint Peace Council“ na Dunaju je izdal razglas proti obrambni dolžnosti in vojaški vzgoji mladine. Vse države so podpisale Kelloggov pakt ter s tem zavrgle vojno kot sredstvo nacionalne politike. Kljub temu pa se skoro v vseh državah pripravljajo za vojno in sicer z uvedbo vojaške službe ali pa, kjer je milica prepovedana, z izvežbanjem mladine v vojaških strokah. Združenje zavrača obrambno službo, ker vodi ta posameznika k militarizmu, in vojaško izvežbanje mladine, ki uči umetnost moritve in pomeni vzgojo za vojno. Apelira na vse vlade, da opustijo priprave za vojno in če tega niso zmožne, morajo računati z odporom vseh tistih, katerim je glas notranje vesti in udanost človeštvu najvišji zakon. Združenje ima v vseh večjih državah sveta svoje organizacije, ki štejejo znane učenjake in velmože za svoje člane in soodrodnike. Manifest pravi proti koncu: Proč z militarizacijo! Proč z vojno obveznostjo! Vzgajajte mladino k človečnosti in miru! Mirovno gibanje podpirajo vsi znameniti moške sveta, pritlikavci pa se igrajo z orožjem. Tudi pri nas se ljudstvo oborožuje in mladina vzgaja v vojnem duhu. Landbund ima svoje Bauernwehren, socialdemokrati svoj Schutzbund in poleg tega obstoja še Heimatschutz ali Heimwehr, ki so jo do nedavnega podpirale vse druge meščanske stranke. Te oborožene organizacije vzgajajo mladino v vojnem duhu in ogrožajo mir. Naša „Koroška slovenska stranka“ je miroljubna, kakor je miroljuben naš narod, in hoče, da se vzgaja tudi mladina v tem duhu. Zato nobeden naših volilcev ne more voliti stranke, ki vzdržuje oborožene organizacije in je proti miru v državi. Voliti more samo „Koroško slovensko stranko“, ki hoče miren političen in gospodarski razvoj.

Kako so delili? Parlament je zvišal letos davek na pivo in sladkor, da bi se dobil denar, s katerim bi se pomagalo na tleh ležečemu kmetijstvu s hitro in izdatno podporo. To je takozvani „Notopfer“. Podpora kmetijstvu v znesku 96 milijonov S se bo izplačevala v novembru in aprilu 1931. Parlamentarni odbor je sklenil, da razdeli kmetom 77,39 milijona S za pridelovanje žita, 6,5 milijona S milijon in 12,11 milijona S gorskim kmetom. Denar dobijo deželni kulturni sveti, ki z njim razpolagajo. Premije za pridelovanje žita se bodo delile po s pšenico, ržjo, ječmenom, ovsem ali tudi koruzo obsejano površino zemlje. Do 50 ha obsejane površine se izplača polna podpora, do 150 ha 80%, do 250 ha 60% in preko 250 ha 40%. Razdeljeval bo denar deželni kulturni svet. Od vsote, ki je namenjena za gorske kmete, odpade na Koroško 1,848.000 S. Deželni kulturni svet je ta denar, ki je bil namenjen za enkratno pomoč v sili, še razdelil, in sicer je določil 400.000 S za pospeševanje prodaje goved in svinj, 400.000 S z mlekarne, 400.000 S za izboljšanje hlevov in gnojišč, 200.000 S za krmila in umetna gnojila, 100.000 S za zinsko šolo v Šmohoru, 50.000 S za prodajo krompirja in pridelovanje krmil, 50.000 S za zadružništvo in z 48.000 S bo razpolagal deželni kulturni svet. Tako so prišli gorski kmetje ob denar, ki je bil namenjen za trenutno silo in ne za posojila in dolgoletno uporabo. Naši gorjanski kmetje so mislili, da bodo imeli od tega denarja posebne koristi; denar pa bo prišel v korist predvsem landbundovskim pristašem. Izključno besedo v deželnem kulturnem svetu imajo landbundovci. Za volitve so se združili z vsenemci in drugimi manjšimi strankami v „Nationaler Wirtschaftsblock und Landbund“, katerega nositelj je dr. Schober, bivši zvezni kancler. Pravijo, da so združeni v tem bloku vsi liberalci. Pri takih razmerah pač nobeden gorskih kmetov ne more voliti te stranke, temveč našo Koroško slovensko stranko, ki hoče, da se pomaga tudi gorskim kmetom in se jim da, kar jim spada. Zahteva pa tudi, da se ji da zastopstvo v deželnem kulturnem svetu.

Volilno gibanje. Imeli smo prav, ko smo poročali, da bo volilni boj oster. Za Koroško je bil sklenjen volilni sporazum in zato doslej še ni prišlo do resnejših spopadov na volilnih shodih. Brez prerakanja pa nikier ne gre, dokler je toliko različnih mnenj. Drugače je v drugih deželah, kjer razbija Heimwehr tudi shode meščanskih strank, predvsem Schobrovega bloka. Prišlo je tudi do spopadov med narodnimi socialisti in komunisti. Mrtvih vendar še ni zaznamovati. Heimwehr ne nastopa samo samostojno pod imenom Heimatblock, temveč agitira celo proti krščanskim socialcem, s katerimi je v vladi, in pravi, da naj heimwehrovci ne volijo krščanskih socialcev, kakor dogovorjeno, da ne bodo agitirali proti njim, ampak narodne socialiste, ki se v ničemer ne razlikujejo od radikalnejšega krila štajerskega Heimwehra. Drugače pa Heimatblock pozivlja volilce, da ne smejo voliti socialdemokratov, ne pove pa, katero meščanskih strank naj volijo. Dogovorjeno je namreč bilo, da bo stranka Heimatblock postavljena samo za one volilce, ki niso zadovoljni z nobeno obstoječih strank. Tudi naša stranka je v širšem pomenu besede meščanska stranka in se člani Heimatschutza nikakor ne pregrešijo proti Heimatblocku, ako volijo za deželni zbor našo stranko, ki je tudi domovini zvesta, bolj zvesta nego vse druge stranke, ker hoče, da Avstrija ostane Avstrija, in se bori istotako proti boljšeizmu in korupciji. Različnih sredstev se poslužujejo stranke v volilni borbi. Celo takih, ki lahko škodujejo celotnemu gospodarstvu. Nekatere razširjajo vesti, da je naš denar v nevarnosti. To je seveda brez vsake podlage in je ost tega načina propagande obrnjena, proti vladajoči stranki. Takih sredstev se mi ne bomo posluževali. V koroški deželni zbor kandidira 7 strank, in sicer krščanski socialci, Heimatblock, Nationaler Wirtschaftsblock und Landbund, narodni socialisti, Koroška slovenska stranka, socialdemokrati in komunisti. V državni zbor kandidira na Koroškem istotako 7 strank; odpade naša stranka, zraven pa pride avstrijska ljudska stranka, to je stranka malih vložnikov. Na Dunaju samem kandidira 10 strank. Skupno pa je vložnih za državni zbor 13 kandidatnih list različnih strank, 13 strank se tedaj poteguje, da bi dobile svoje državnozbornske poslance. Gotovo je, da toliko strank v parlamen-

